

károsult nem lép be, hanem egyedül a biztosítottal marad jogviszonyban." Helyesen, és élethűséggel fejt ki a cikk, hogy a károsító a biztosító társasággal egyezséget köthet, a pénzt fölveheti és mire a sérült végrehajtható ítélethez jut — már nincs mit lefoglalnia és az ő balesete csak a vele szemben álló kötelezettnek szolgált bevétel alapjául. A cikk a megoldást az osztrák biztosítási törvény mintájára abban az irányban sürgeti, hogy a sérültnek a biztosító társaságtól járó összegre törvényes zálogjog biztosítsék. Ezzel jogi kapocs keletkezik a sérült és a biztosító társaság között. A cikk ugyan azt írja, hogy közvetlen jogviszony a sérült és a biztosító között nem keletkezik, de ez lényegében csak terminológiai vita. Törvényes zálogjog esetén — ha a biztosító az összeget a szerződő félnek kifizeti, a sérült hozzájárulása nélkül — máris megvan a közvetlen perlés lehetősége is, de a jogi kapcsolat lényege a biztosító kötöttsége, nem a biztosító közvetlen perelhetősége. A cikk természetszerűen nem beszél a több személyes érdekviszony általános formulájáról, hanem a részletkérdést önmagáért tárgyalja. Mi itt csak mint a több személyes érdekviszony egyik esetét példaképpen kívántuk hasznosítani és az elvi keretbe beállítani.

B. S.

A m. kir. Kúria 51. és 52. számú jogegységi döntvénye. A Kúria mindkét döntvénye az elévülés kérdésével függ össze. Az elévülés épenúgy, mint a jogerő intézménye, tulajdonképen az anyagi igazság érvényesülését célszerűségi okokból korlátozza. Bár a jogérvényesítés törvényi szabályozásának az anyagi igazság lehető megvalósításával kell egyértelműnek lennie, mégis ezt egy jogpolitikai, célszerűségi érdek korlátozza. Bármennyire fontos az igazság érvényesülése, egyszer a jogvitáknak véget kell vetni, egyszer a tényleges és már régebben kialakult, a gazdasági élet szövevényébe többszörösen belekapcsolódott viszonyok megbolygatását meg kell akadályozni. Ebből a megfontolásból ered a jogerő és az elévülés intézménye. De a jog e korlátokat is igyekszik az anyagi igazság érdekében szűkíteni. A jogerővel szemben ott van a perújítás, az elévülés — pedig csak az igény bírói érvényesítését zárja ki, de a naturális kötelelem fennmarad és ha az adós kifizeti az elévült követelést, nem fizetett tartozatlanul. Azonkívül ismeri a jog az elévülés félbeszakadását és nyugvását, melylyel a jogosult az elévülésnek az időmulás folytáni beállását megakadályozhatja.

A gazdasági és forgalmi viszonyok nagyobb fejlettsége, az egyes ügyleteknek a forgalom gyorsasága folytáni gyorsabb összekapcsolódása és harmadik személyek jogaival

való érintkezése következtében a kulturáltabb gazdasági élet, különösen a forgalmi ügyletekből származó igények tekintetében a rövidebb elévülési idő bevezetését és az elévülést félbeszakító tények korlátozását követeli. Innen erednek a rövidebb elévülési idők egyes igények tekintetében, másrészt amire az 51. számú jogegységi határozat utal az elévülés félbeszakadása újabban csak a kereset és a vele egyenlő hatású jogérvényesítési cselekmények útján következhet be, míg a régebbi jog minden, a jogosulttól eredő egyszerű intést is ilyennek tekintett.

A fent kifejtettekből következik, hogy az elévülés, mint pozitív jogi, az anyagi igazság érvényesülését megszorító intézmény lehetőleg szorosan értelmezendő. A Kúria a jogerő tekintetében a 49. számú jogegységi határozatában, melyet már előbb méltattunk, és most az 51. és 52. számú jogegységi döntvények keretében az elévülés tekintetében az anyagi igazság nagyobb megvalósulásának irányában döntött, mikor amott a jogerő, emitt pedig az elévülés intézményét megszorítóan értelmezte. Teljesen helyes és az ismertett szempontok tudatos figyelembevételét foglalja magában az 52. számú határozat indokolása, mikor kiemeli, hogy „a törvényben meghatározott elévülési időnek megrövidítése jogvesztéssel járó következményeinél fogva törvényhozói feladat, amelynek megoldása bírói hatáskörbe azért sem vonható, mert az elévülés kérdése nem is elvi, hanem a vonatkozó jogtételt megállapító törvényhozói akaratelhatározás körébe eső célszerűségi kérdés.”

Az 51. számú jogegységi határozat kimondja, hogy „a perbehívás félbeszakítja a perbehívó követelésének az elévülését, ha a perbehívónak a perbehívott elleni követelése annak a pernek a kimenetelétől függ, amelyben a perbehívás történt. Ez a szabály nem nyer alkalmazást akkor, ha valamely követelés tekintetében külön törvény eltérően rendelkezik.”

A döntés hangsúlyozza az elévülés célszerűségi jellegét. Ismerteti az elévülés félbeszakadására vonatkozó régebbi magyar jogot, viszont hivatkozik a Magánjogi törvénykönyv javaslatára, mely a perbehívást szintén az elévülést megszakító oknak tekinti. Mivel az elévülés célszerűségi megfontoláson alapszik, a határozat igen helyesen azokra az ellenkező célszerűségi szempontokra utal, melyek jelen esetben az elévülés félbeszakítását indokolják. Az újabban behozott rövid elévülési idők folytán egyes igényeknél a jogosult kénytelen lenne az elévülés veszélyének elhárítása végett a perbehívással egyidejűleg a perbehívott ellen keresetet indítani, holott épen annak a pernek eredményétől függ, melyben a perbehívás történt, hogy van-e

egyáltalában követelése a perbehívottal szemben és így az új pert úgysis fel kellene függeszteni. Pergazdasági szempontból tehát ez csak hiábavaló perszaporításra vezetne. A Kúria tehát e célszerűségi szempontok alapján a perbehívásnak az elévülést félbeszakító természete mellett döntött.

Természetesen ez a döntés csak a perbehívás azon eseteire vonatkozhat, ahol a perbehívás azért történik, mert a peres fél pervesztés esetére a perbehívott ellen szavatossági vagy kártérítési igényt vél érvényesíteni. A perbehívás azon esetei, mikor a peres fél harmadik személy követelésétől tart, vagy a per tárgyát más is igényli, ide nem tartoznak, mert itt nem a peres fél, hanem a perbehívott harmadik személy esetleges igényéről van szó. Ezért hangsúlyozza a határozat, hogy csak olyan perbehívásra vonatkozik, melyben a perbehívónak a perbehívott elleni követelése függ a pernek kimenetelétől. Ez a kijelentés tehát csak formailag értendő, hogy mi volt a perbehívás oka, de nem jelenti azt, hogy a perbehívott elleni perben vizsgálni lehetne anyagilag az elévülés szempontjából azt, hogy az igény érvényesítése valóban függött-e az előbbi per kimenetelétől, mert ez jogbizonytalanságra vezetne. Elegendő tehát magában, hogy a perbehívás ezen igény alapján, mint a perbehívónak a perbehívottal szemben végzett perbeli cselekménye, megtörtént.

A Kúria 52. számú jogegységi döntvénye szerint „az 1874: XVIII. t.-c. 9. §-ának a kártérítési követelés elévülésére nézve a rendesnél rövidebb elévülési időt megállapító rendelkezését nem lehet alkalmazni akkor, ha a fél a balesetből származtatott kártérítési követelését nem a tárgyi felelősségre, hanem a felelősségnek az általános magánjogban meghatározott valamely más jogcímeire alapítja.”

A döntés úgy célszerűségi, mint a magánjogi általános elvek szempontjából helyes. Az 1874. évi XVIII. t.-c. egy egészen speciális, eredetileg szűk körre szorított törvény, mely csak a vasútnak az üzemnél bekövetkezett halál és testi sértés esetén való tárgyi kártérítési felelősséget szabályozza és nem változtatja meg a kártérítésnek általános, a törvény alá nem eső esetekre mért szabályait. Annál inkább áll ez az elévülésre, mint az anyagi igazság érvényesülését korlátozó kivételes pozitív intézkedésre, mint azt az elvi döntés már idézett indokolása is megállapítja. Különben is az elévülés mindig csak a megjelölt jogviszonyból származó és határozottan körülírt igényre vonatkozik, ha csak a törvény maga nem terjeszti ki az elévülést a jogviszonyból származó minden igényre. Az 1874: XVIII. t.-c. speciális tartalmánál fogva, az elévülésről rendelkező 9

§-a nyilván csak a törvény által szabályozott igények elévülését szabályozza, amint a váltókövetelés elévülése nem akadályozza meg az attól különböző, bár vele bizonyos kapcsolatban lévő köztörvényi igénynek, vagy az ügyleti kamatok elévülése, a nem ügyleti kamatok érvényesítését, úgy a tárgyi felelősségen alapuló kártérítési igény elévülése nem akadályozza meg az ugyanazon balesetből származó, de más ténybeli és jogi alapon nyugvó és így önálló vétkességi kártérítési igény érvényesülését. Kétségtelen, hogy a fejlettebb gazdasági élet egyes igények elévülésére nézve a mainál rövidebb elévülési időt kívánna meg, az elévülésnek pozitív, célszerűségi jellegénél fogva ez a feladat a törvényhozás és nem a bírói gyakorlat hatáskörébe tartozik.

Igaz ugyan, hogy a bírói gyakorlat épen az 1874: XVIII. t.-c. rendelkezéseinek széleskörű szokásjogi kitérésével a rövidebb elévülési időt is ezekre az esetekre kiterjesztette, de ez is a magyar magánjog szokásjogi jellegéből folyó, de még így is csak kivételes intézkedés, mely célszerűségi alapon érthető és helyeselhető, de általános elvként nem érvényesülhet. A mai jogszabályalkotási technika szerint még olyan jogrendszerekben is, hol a szokásjog fontos kútfő, újabb elévülési idők megállapítása a szokásjog útján nem történhet.

Ifj. Dr. Szigeti László.

Adalék a Te. kézbesítési rendszeréhez. A törvénykezés egyszerűsítéséről alkotott törvény 69-ik szakasza azt, a végrehajtási jogban eddig ismeretlen rendelkezést honosította meg, hogy a bírói kiküldött egyes esetekben végrehajtási ténykedések eredményét a felekkel írásban közli és ennek során mellőzendő a bírósági végzés formája, hanem közvetlenül a végrehajtó küldi az érdekelt fél, vagy ügyvéd címére a vonatkozó értesítést. Az egyszerűsítési törvény mellőzte ezen értesítések kézbesítésénél a bírósági kézbesítést és úgy intézkedett, hogy a végrehajtók ezen értesítéseket portóköteles levélben, bérmentesítés nélkül adják postára. A törvényjavaslat bizottsági tárgyalásánál, a törvénytervezet ezen része ellen kifogások hangzottak el, az aggályokat azonban sikerült a javaslat előadójának eloszlatni azzal, hogy egyrészt a portó csekély összegű, tehát sem a végrehajtási eljárásban érdekelt felet, sem az ügyvédekét súlyosabban nem terheli, egyébként pedig a törvényjavaslat egynéhány esetre korlátozza a portóköteles és bérmentesítés nélkül feladott levelek útján való értesítést. Amint tudjuk, a törvényjavaslat ezen formájában törvényerőre is emelkedett. Rögtön, a törvény életbeléptetése után azt tapasztaltuk, hogy a végrehajtók nagy része a törvény 69-ik szakasza alapján kiváltságos jogokat élvez és